

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
13 Şubat 2018 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katurcioğlu'nun, Afrin'de yürütülen Zeytin Dalı Harekâtı'nda şehit olan Silahlı Kuvvetler mensuplarına ve tüm şehitlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine ve Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

III.- SEÇİMLER

1.- Alt komisyonlarda boş bulunan üyeliklere seçim

IV.- SUNUMLAR

1.- BM Kadın Türkiye Direktörü Fulya Vekiloğlu'nun, Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar hakkında sunumu

2.- BM Kadın Proje Koordinatörü Neşe Çakır'ın, Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar ve 2018 yılı iş planı hakkında sunumu

3.- Parlamentolararası Birlik Proje Koordinatörü Zeina Hilal'in, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonlarının

bu bağlamda ÷lkeledeki rolleri hakkında sunumu

4.- İsveç Büyükelçiliğı Temsilcisi Tomas Bergeholtz'un, projenin finansör÷ oldukları ve projenin önemi hakkında sunumu

V.- KONU

A)GÖRÜŞMELEK

1.- Komisyonun Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, Parlamentolararası Birlik ve İsveç Kalkınma Ajansıyla birlikte yürüttüğü Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliğı Projesi'ne ilişkin görüşmeler

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı

13 Şubat 2018 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat EŐİtlıĐi Komisyonu saat 15.44'te açıldı.

Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu, Afrin'de yürütölen Zeytin Dalı Harekâtı'nda Şehit olan Silahlı Kuvvetler mensuplarına ve tüm Şehitlere Allah'tan rahmet, yaralılarına acil Şifalar dilediğine ve Komisyon gündemine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alt komisyonlarda boş bulunan üyelikler için seçim yapıldı.

BM Kadın Türkiye Direktörü Fulya Vekiloğlu tarafından, Türkiye' de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet EŐİtlıĐi Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar,

BM Kadın Proje Koordinatörü Neşe Çakır tarafından, Türkiye' de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet EŐİtlıĐi Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar ve 2018 yılı iŐ planı,

Parlamentolararası Birlik Proje Koordinatörü Zeina Hilal tarafından, sürdürölebilir kalkınma hedefleri ve toplumsal cinsiyet eŐİtlıĐi komisyonlarının bu bağlamda ölkedeki rolleri,

İsveç BüyökelçiliĐi Temsilcisi Tomas Bergenholtz tarafından, projenin finansörü oldukları ve projenin önemi,

Hakkında birer sunum yapıldı.

Komisyonun, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, Parlamentolararası Birlik ve İsveç Kalkınma Ajansı ile birlikte yürüttüğü Türkiye' de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet EŐİtlıĐi Projesi'ne ilişkin görüŐme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüŐülecek başka konu bulunmadığından 17.22'de toplantıya son verildi.

13 Şubat 2018 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.44

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

BAŞKAN VEKİLİ: Bennur KARABURUN (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Candan YÜCEER (Tekirdağ)

SÖZCÜ: Ali İhsan YAVUZ (Sakarya)

KÂTİP: Dirayet Dilan TAŞDEMİR (Ağrı)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Radiye Sezer Katircioğlu'nun, Afrin'de yürütülen Zeytin Dalı Harekâtı'nda şehit olan Silahlı Kuvvetler mensuplarına ve tüm şehitlere Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dilediğine ve Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Afrin'de yürütülen Zeytin Dalı Harekâtı'nda şehit olan Silahlı Kuvvetlerimizin mensuplarına ve bugüne kadar bu vatan için şehit düşen her bir vatandaşımıza Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum. Yaralılarımıza Cenab-ı Hak'tan acil şifalar diliyorum. Müteaddit defalar belirttiğimiz gibi başta Afrin'de yürütülen Zeytin Dalı Harekâtı, uluslararası hukuktan aldığımız hak ile sınır güvenliğimizi korumak, sınırimızda bir terör devletinin kurulmasını engellemek ve sınır illerimize defalarca atılan roket gibi benzeri saldırıları durdurmak ve ülkemizin terör örgütleriyle mücadelesinde yani PKK, PYD, YPG ve DEAŞ gibi tüm terör örgütleriyle mücadelede başarıya ulaşmak üzere başlatılan bu operasyon bir tek sivilin saçının teline zarar gelmeyecek titizlikte yürütülmekte ve bu vesileyle devletimize, Hükümetimize, Türk Silahlı Kuvvetlerimize desteğimizi buradan yenilemek istiyorum ve gündemimize geçmek istiyorum.

Ama gündemimize geçmeden önce aramızda bulunan Komisyon üyelerimize, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi temsilcileri ile İsveç Kalkınma Ajansı temsilcilerine ve basın mensuplarımıza “Hoş geldiniz.” diyorum.

Bildiğiniz üzere, gündemimizde üç tane gündem maddemiz var ve ilki, bildiğiniz üzere Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun 32'nci Oturumuna katılacak üyelerimiz hakkında karar alınmasıyla ilgilidir. Ve daha sonra boş bulunan alt komisyonlarımıza üyeliklerin seçimini planlıyoruz ve gündemimizde bunu oylayacağız ve son olarak da Komisyonumuzun Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Parlamentolar Arası Birlik ve İsveç Kalkınma Ajansı ile birlikte yürüttüğümüz Türkiye'de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımlı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi hakkında Birleşmiş Milletler Kadın Birimi temsilcileri, üyelerimize bir sunum yapacak ve gündemimizdeki konuları ele almaya başlıyoruz.

Bu vesileyle basın mensuplarıma teşekkür ediyorum gündemin diğer maddelerine geçmeden önce.

(Bu bölüm ses kaydı olmadığı için yazılamamıştır)

AK PARTİ, CHP ve HDP gruplarından birer üye eksik. Alt komisyon üyeliğiyle ilgili gelen önergeyi okutuyorum:

III.- SEÇİMLER

1.- Alt komisyonlarda boş bulunan üyeliklere seçim

BAŞKAN - Kırsalda Yaşayan Kadınlarımızla İlgili Alt Komisyon AK PARTİ adayı Kahramanmaraş Milletvekili Nursel Reyhanlıoğlu, CHP adayı Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal, HDP adayı Şanlıurfa Milletvekili Dilek Öcalan.

Engelli Kadınlarımızla İlgili Alt Komisyon HDP adayı Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir.

Yurtdışında Yaşayan Kadınlarımızla İlgili Alt Komisyon CHP adayı İstanbul Milletvekili Selina Doğan, HDP adayı Diyarbakır Milletvekili Feleknas Uca.

Diğer üyelerimiz alt komisyonlarda görev almak istedikleri için şimdi bu bahsedilen isimleri oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adı okunan üyeler alt komisyon üyeliğine seçilmiştir.

Diğer gündem maddesine geçiyoruz.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Türkiye yetkililerinin sunumu. Bilindiği gibi, Komisyonumuz, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Parlamentolar Arası Birlik İş Birliğinde Türkiye’de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi’ni yürütmektedir. Projenin finansmanı İsveç Kalkınma Ajansı tarafından karşılanmaktadır. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ile İsveç Kalkınma Ajansı temsilcileri de salonumuzdadır.

Parlamentolar Arası Birlik Temsilcisi Skype bağlantısıyla toplantımıza dâhil olacaklardır.

Sunum kapsamında bugün üyelerimize bugüne kadar yapılan çalışmalarınızı, programlarınızı ve 2018’de yapılması planlanan projeleriniz ve iş planı hakkında bilgi verilecektir. Sunumdan ve diğer misafirlerin katkılarından sonra Komisyon üyelerimize de söz verebiliriz.

Şimdi sözü, Birleşmiş Milletler Kadın Birliği temsilcilerine verelim.

Buyurun söz sizde Birleşmiş Milletler.

IV.- SUNUMLAR

1.- BM Kadın Türkiye Direktörü Fulya Vekiloğlu'nun, Türkiye' de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar hakkında sunumu

BM KADIN TÜRKİYE DİREKTÖRÜ FULYA VEKİLOĞLU – Çok teşekkürler.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Sayın Başkanımız, değerli üyelerimiz; burada tekrar sizlerle bir arada olmaktan dolayı çok mutluyuz.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) adına size çok teşekkür etmek istiyorum buraya davetiniz için. Ayrıca, Komisyona yeni atanan milletvekillerini de içtenlikle kutlamak istiyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleşmesine yönelik yapılacak çalışmalara, birlikte yapacağımız çalışmalara çok değerli katkılarımızın olacağına inanıyoruz.

Komisyon toplantısı vesilesiyle bugün Proje Yürütme ve Uygulama Komitesinin toplantısını da yapmış olacağız hep beraber.

Türkiye’de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında geçtiğimiz yıllarda gerçekleştirdiğimiz çalışmalarını ve 2018 yılında yapacağımız çalışmalarını Proje Yönetmeni Sayın Neşe Hanım da sizlerle ayrıca paylaşacaktır. Ancak, tabii, 2018 yılında yapılacak çalışmalara göz atmadan önce 2015 yılından bugüne kadar yaptığımız çalışmalara da değinmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

Çok kısa olarak değinmem gerekirse: Bu süreç içinde biz beraberce yasa taramaları yaptık, yasaları toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla taradık, bölgesel ziyaretlerde toplumsal cinsiyet eşitliğini konuştuk, diyalogları geliştirdik özellikle çok farklı illerde yaptığımız çalışmalarda, yurt dışında gerçekleştirdiğimiz parlamento ziyaretlerinde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme hakkında bilgi aldık, Türkiye’deki uygulamaları aktarma fırsatı bulduk, Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde bütçe süreçlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla yapılandırılması amacıyla milletvekillerine, Meclis personeline, yasama uzmanlarına yönelik bilgilendirici toplantılar yaptık, KEFEK’in 7’inci ve 8’inci kuruluş yıl dönümlerini, kadınların seçme ve seçilme hakkını elde etmesinin yıl dönümünü yine birlikte kutladık, kadının siyasetteki ve karar alma mekanizmalarındaki yerini ve önemini çok geniş olarak farklı paydaşlarımızla birlikte paylaştık.

Proje kapsamında yaptığımız tüm bu çalışmalarda KEFEK milletvekilleri gerek varlıklarıyla gerek destekleriyle yanımızdalar.

Siz değerli milletvekillerimizin görüşleri ve katkılarıyla kadınların siyasete katılımını ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin savunuculuğunu Parlamento düzeyinde yapma imkânı buluyoruz. Birleşmiş Milletler Kadın Birimi için bu, bizim için önemli ve değerli bir fırsat sizlerle çalışma fırsatı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ortaklığında 2011 yılından bu yana aktif olarak projeyi yürütüyoruz. Sizlerle gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri diğer Birleşmiş Milletler ajanslarına, Birleşmiş Milletler Mukim Koordinatörlüğüne aktarıyoruz. Birleşmiş Milletler ve Parlamento düzeyinde önümüzdeki dönemde gerçekleşecek yeni iş birliklerinin ve yeni ortaklıkların filizlenmesi için ayrıca çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna katılan yeni üyelerimiz ve eski üyelerimiz, var olan üyelerimizle birlikte kadınların siyasi liderliği dâhil her türlü karar alma mekanizmasına katılımını artırmak üzere faaliyetlerimizi sürdürmeye devam edeceğiz.

Bildiğiniz üzere “partilerüstü” olarak kabul ettiğimiz ve bizi “kadının güçlenmesi” ortak paydasında birleştiren bu Komisyon çatısı altında tüm partilerden milletvekillerinin katılımıyla proje faaliyetlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmeye devam etmek en büyük arzumuz. Etkinliklerimize katılarak uygulamanın her aşamasında değerli görüş ve önerilerinizi aktararak bizleri onurlandırmanızı ayrıca rica ediyoruz, bundan çok memnun oluruz.

Kadınların siyasi liderlik dâhil her türlü karar alma mekanizmalarına katılımını artırma hedefimizi sürdürülebilir kılmak istiyoruz. Bu sebeple 2018 yılında ve gelecekte çalışmalarımızı sürdürmek için sizlerin katılımlarının çok değerli olduğunu düşünüyoruz.

Bu Komisyon toplantısında hem katılmamıza hem bizlere söz verdiğiniz, dinlediğiniz için ayrıca çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Neşe Hanım, buyurun.

2.- BM Kadın Proje Koordinatörü Neşe Çakır 'ın, Türkiye 'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi kapsamında 2015 yılından bugüne kadar yapılan çalışmalar ve 2018 yılı iş planı hakkında sunumu

BM KADIN PROJE KOORDİNATÖRÜ NEŞE ÇAKIR – Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun değerli milletvekilleri, ben Türkiye’de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi’ni yürütmekle sorumluyum. Projeyi ekibimle beraber yürütüyoruz. Fulya Hanım bizim ülke program direktörümüzdür. Ekibimizde şu anda yanımızda olan Ebru Demirel var.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi olarak Proje Yürütme ve Uygulama Komitesinin toplantısını yapmak üzere bugün burada toplandık. Türkiye’de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi dâhilinde kurulan Proje Yürütme ve Uygulama Komitesi, bugün Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun toplantısı vesilesiyle bir araya geldik.

Siz değerli milletvekillerine hem yaptığımız çalışmalar hakkında bilgilendirmek, 2018 yılı iş planını görüşmek hem projemiz hem de iş planımız hakkında sizlerin görüşlerini almaktır.

Bu vesileyle, Proje Yürütme ve Uygulama Komitesinin üyesi olan, projemizin finansmanını sağlayan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansını temsilen İsveç Büyükelçiliğinden Müsteşar Sayın Tomas Bergholtz, Ulusal Program Yöneticisi Sayın Selin Yaşamış, Birleşmiş Milletler Ülke Program Direktörü Sayın Fulya Vekiloğlu, Birleşmiş Milletler Kadın Biriminden uzman danışmanız Sayın Sabine Freizer bizlerle birlikte. Proje ortağımız, Parlamentolar arası birlik temsilci ve proje koordinatöre Sayın Zeina Hilal “Skype” aracılığıyla İsviçre’den toplantımıza katılmaktadır.

Proje başlangıcından bu yana yaptığımız çalışmalardan kısaca bahsetmek istiyorum. Aramızda yeni üye milletvekillerimiz var, bir özet geçmek istiyorum.

Projemizi Aralık 2015 tarihinde proje açılış toplantısıyla uygulamaya başladık. Daha sonra, yine 2015 yılında 52 farklı sivil toplum kuruluşu temsilcisiyle bir araya geldik. Toplantıda projemizi sivil toplum temsilcilerine tanıtarak sivil toplumun toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların siyasi katılımını teşvik etmek için diyalog mekanizmaları nasıl güçlendirilebilir, kadınların siyasi katılımı nasıl artırılabilir; bu konuları tartıştık. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için CEDAV, Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşme ve bildirgeler hakkında bilgilendirme yaptık.

2016 yılı faaliyetlerine geçerek öncelikle, Başkanımızın da belirttiği Kadının Statüsü Komisyonunun 60’ıncı oturumu 2016 yılında düzenlenmişti. Bu kapsamda, sivil toplum sekreteriyasının oluşturduğu ve belirlediği listeden 4 sivil toplum temsilcisini bu toplantıya katılmak üzere destekledik. Fulya Hanım’ın bahsettiği üzere, 23 Martta Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 7’inci kuruluş yıl dönümünü düzenledik. Kısaca, KEFEK’in kuruluş yıl dönümü toplantılarını proje kapsamında her yıl bir tema altında düzenlemeyi kararlaştırdık ve proje bittikten sonra da bu düzenlemelerin, kutlamaların gelenekselleştirilmesine karar verildi. Buradaki amaç, Komisyonun hem Meclis içinde hem de Meclis dışında görünürlüğünün ve bilinirliğinin artırılması, çeşitli tarafların sivil toplum temsilcileri, kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, milletvekillerini, komisyonları, uluslararası organizasyonları, farklı ülkelerin kadın-erkek eşitliği konusunda çalışmalar yapan temsilcilerini bir araya getirerek toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda deneyim paylaşımı, iyi örneklerin ve yapılan çalışmaların değerlendirilmesi ve önceliklerin belirlenmesi ve yapılan çalışmaların sonuçlarının izlenmesi kararlaştırılmıştır bu toplantılarda. Projenin ilk aşamasında, 2011 yılında başlayan ve 2014 yılında tamamlanan projenin ilk aşamasında farklı uzmanlar aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla ve uluslararası sözleşmeler referans alınarak taranan yasaların değerlendirme raporları, yasa hazırlama ve taramalarından sorumlu olan uzmanlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı personeline, KEFEK üyesi milletvekilleri ve diğer komisyon üyesi milletvekillerine, yasama uzmanlarına- bu yasa tarama rapor sonuçları- sunulmuştur.

Bütçe süreçlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla yapılandırılması hedefiyle milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi idari birimlerinin başkan ve başkan yardımcıları ile yasama uzmanlarına yönelik toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme bilgilendirme toplantısını yine 2016 yılında gerçekleştirdik.

KEFEK’le beraber Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ortak bir alt komisyon kurulması o dönemde kararlaştırılmıştı.

Toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarını yerinde gözlemlemek üzere KEFEK yasama uzmanlarıyla birlikte Norveç Parlamentosu ziyaret edildi.

Yine, projemizin ilk fazında başlattığımız bölgesel bilgi ve deneyim paylaşımı ve farkındalık artırma toplantılarını projemizin ikinci fazında da devam ettirdik.

2016 yılında Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars bölgesini kapsayan toplantımızı düzenledik. Toplantıyla kamuoyunda toplumsal cinsiyet eşitliğine dair farkındalık ve algı düzeyini artırmak, toplumsal cinsiyet eşitliğine dair ön yargıları azaltmak ve plan ve programların etkin şekilde uygulanmasına yönelik ilgili kurumlararası koordinasyon ve işbirliğini artıracak önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Toplantıyı düzenlediğimiz bölgede kadın istihdamının ve eğitiminin Türkiye ortalamasının altında olduğu ve erken yaşta ve zorla evliliklerin de yüksek olduğu sorunları öne çıkmıştır.

Kadın milletvekilleri ile KEFEK üyesi milletvekillerinin katılımıyla birlikte Lider Kadınlar Çalıştayı’nı düzenledik yine aynı yıl ve 2016 yılı 5 Aralıkta Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını elde etmesinin 82’nci yıl dönümünü Mecliste gerçekleştirdiğimiz bir törenle kutladık.

Ayrıca, Türk Siyasi Tarihinde Kadın Portreleri başlıklı bir sergi de düzenledik.

Geçen yıl, 2017 yılında çalışmalarımıza devam ettik. Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde bütçe süreçlerinin toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme bakış açısıyla yapılandırılması amacıyla Meclis personeline toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme bilgilendirme toplantısı yaptık.

Ayrıca, İspanya’ya KEFEK milletvekillerinin katılımıyla toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışma ziyareti gerçekleştirdik ve bu konuyla ilgili iyi örnekler hakkında bilgiler aldık ve Türkiye’deki çalışmalara aktardık.

Daha sonra, Finlandiya ve İsveç’e toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışma ziyareti gerçekleştirdik. Finlandiya ve İsveç parlamentolarında çalışmaları yerinde gözlemledik, Türkiye’deki toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları hakkında bilgi verdik.

KEFEK’in 8’inci kuruluş yıl dönümü vesilesiyle Karar Alma Mekanizmalarında Kadın Sempozyumu’nu gerçekleştirdik. Yurt içinden ve yurt dışından konuk konuşmacıların katıldığı sempozyumda kadınların karar alma mekanizmalarındaki konumunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğini tartıştık.

Son olarak da Gaziantep, Adıyaman, Kilis Bölgesel Bilgi ve Deneyim Paylaşımı ve Farkındalık Artırma Toplantısı’nı gerçekleştirdik ve bu toplantıya bölgedeki toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik sorunlar ve çözüm önerileriyle ilgili görüşmek üzere ilgili valilikler, belediye başkanlıkları, İpekyolu Kalkınma Ajansı ve sivil toplum kuruluşları katıldılar.

Gaziantep’te kadının siyasetteki yerine kadın siyasetçilerin katıldığı bir toplantıda konuştuk.

Adıyaman’da gerçekleştirilen toplantıda erken yaşta evlilikler, akraba evlilikleri, işsizlik, engellilerin toplumsal hayata erişimi, kadınların eğitim imkânlarına erişimi gibi sorunlar öne çıkmıştır.

Kısaca, bugüne kadar yaptığımız çalışmaları aktardım ben size. Projemizi 2018 Aralık ayında tamamlamayı planlıyoruz.

Şimdi, 2018 iş planını aktarmak istiyorum.

Ondan önce, Başkanım, bilmiyorum, soru alacak mıyız, yoksa devam mı edeceğim?

BAŞKAN – Bütün sunumlar bitsin Neşe Hanım, ondan sonra alalım.

BM KADIN PROJE KOORDİNATÖRÜ NEŞE ÇAKIR – Tamam.

2018 iş planımız: Daha önce bahsettiğim gibi, 2016 yılında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyle ilgili çalışmalarımızı başlatmıştık. 2018 yılında da... Aslında şöyle söyleyebilirim: İspanya ziyaretinden sonra Meclisin inisiyatifiyle özellikle Strateji Geliştirme Başkanlığı ve KEFEK bir girişimde bulundular ve daha kapsamlı bir eğitime ihtiyaç olduğunu ve bunun yapılmasını talep ettiler. Dolayısıyla, biz de bu eğitim programını hazırladık. En yakın tarihte, 22 Şubatta Sapanca'da 30 uzmanın katılımıyla, 15 uzmanımız Meclisten -Meclisin çeşitli başkanlıklarından ve yasama uzmanlarından oluşan 15 uzmanımız- ve 15 uzmanımız da Bakanlıktan olmak üzere 30 kişilik bir katılımı üç günlük bir eğitim hazırlığı içindeyiz ve bu eğitimin aynısını diğer bir 30 uzmanımıza daha yapacağız ve aynı eğitimi tekrarlayacağız. Eğitimin sonrasında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyle ilgili rehber hazırlığı olacak ve aslında, amacımız da özellikle Maliye Bakanlığına böyle bir girişimde bulunarak, yine Meclisin inisiyatifiyle yine bütçede "toplumsal cinsiyet eşitliği" kodu açarak toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili yapılan çalışmaları oradan izlemek. Dolayısıyla aslında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyle ilgili rehber bizim bu çalışmamızın ana çıktısı olacak diyebiliriz.

Daha sonra mart ayında yine -Başkanımız da bu konuyla ilgili bilgilendirme yapabilir- KEFEK'in 9'uncu kuruluş yıl dönümünü kutlayacağız. Bu yılki tamamımızda -hem Kadının Statüsü Komitesinde de öyle- kırsal alanda kadını ele alıyoruz. Yine toplantımıza kadın çiftçiler, kadın kooperatifleri temsilcileri, köy kadın dernekleri temsilcileri, kırsalda faaliyet gösteren kadın sivil toplum kuruluşları temsilcileri, ekoturizmle uğraşanlar, ilde eğitim veya sağlık alanında çalışmaları bulunanlar, kırsalda önemli çalışmaları bulunan ve benzeri konularda başarılı çalışmalar yürütmüş kadınlarımız bu toplantımıza davet edilecek ve kırsal alanda yapılan çalışmalar, deneyimler, iyi örnekler paylaşılacak.

Biz proje bittikten sonra da aslında bu çalışmaların devam ettirilmesi yani toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili çalışmaların devam ettirilmesi amacıyla özellikle yasama uzmanlarımızdan oluşan eğiticileri, toplumsal cinsiyet eşitliği eğiticilerini hazırlamak istiyoruz. Bununla ilgili eğiticilerin eğitimi olacak ve toplamda 10 yasama uzmanının katıldığı toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili bir eğitim düzenleyeceğiz. Daha sonra, yasama uzmanlarımız, Mecliste ihtiyaç duyulduğunda, Meclise yeni üyeler katıldığında, diğer komisyonlara ve Meclisin personeline toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili eğitimler verecekler.

Biz aslında, bölgesel toplantılarımızı biraz daha şekillendirerek biraz daha kapsamlı yapmayı ve karar alma mekanizmalarına katılımında mentorluk ve saha ziyaretleri planladık. Bunu da yedi bölgede, her bölgeden bir il seçerek önce yerinde karar alma mekanizmalarına belirlenen katılımcılar, kadınlar, öncelikle muhtar, ihtiyar heyetinin toplantısına katılacaklar, daha sonra belediye meclisi üyelerinin toplantısına katılacaklar. Yereldeki toplantılardan sonra Ankara'ya gelerek Ankara'da Mecliste komisyon toplantısına, Genel Kurul toplantılarına katılacaklar. Bundan önce tabii yarım günlük bir bilgilendirme toplantısı olacak. Karar alma mekanizmaları ve kadınların siyasete katılımıyla ilgili böyle bir faaliyetimiz var.

Geçen yıl yaptığımız gibi çalışma ziyaretlerimiz olacak. IPU'dan Zeina Hanım da bu konuyla ilgili bilgilendirme yapabilir. Bir ziyaretimiz Parlamentolar Arası Birlik tarafından planlanıyor İsviçre'ye. İki tane çalışma ziyaretimiz de yine bizim tarafımızdan planlanıyor. Bu çalışma ziyaretleri aslında şöyle faydalı oluyor, onların sonuçlarını gördük: Örneğin İspanya ziyaretimizden sonra toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyle ilgili çalışma isteği, farkındalık yani bilgilendirmeye, deneyim paylaşımıyla daha kapsamlı çalışmalara yönelik talepler arttı ve farklı örnekleri, iyi uygulamaları görebilerek aslında biraz hızlandırmış oluyoruz bu çalışmalarla beraber.

Yine, Parlamentolararası Birliğin öncülüğünde aslında, kadınların siyasete katılımını artırmaya yönelik bir çalıştay, bir “workshop” düzenlenecek. Bu çalıştay aslında proje dokümanımızda yer alan üç tane faaliyetin birleştirilmesini hedef alacak. Kadınların siyasete katılımının haritalandırılması yani önümüzdeki süreçte kadınların siyasete katılımı konusunda nasıl ilerlememiz gerekiyor, neler yapmamız gerekiyor; diğer taraftan kadın adayların siyasete girmesi için hangi süreçleri izlemeleri gerekiyor, bununla ilgili savunuculuk çalışmaları neler olabilir ve geçici özel önlemlerle ilgili yani bu üç tane faaliyetin birleştirilmesiyle beraber bir çalıştay düzenlenecek. Bununla ilgili yine Zeina Hanım bize detaylı bilgi verebilir.

Diğer taraftan, bildiğiniz gibi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri aslında Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılının Eylül ayında kararlaştırıldı ve “Binyıl Kalkınma Hedefleri”nin devamı olarak ama daha da genişletilerek, daha da geniş kapsamlı bir şekilde devam ediyor. Türkiye’de Kalkınma Bakanlığının öncülüğünde bu çalışmalar yürütülüyor. Bizse Parlatentonun aslında sürdürülebilir kalkınma hedefleri konusundaki rolü ne olabilir, toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizmasında yer alan, hem yasama ayağında hem yürütme ayağında uygulamada yer alan tarafların iş birliği ve rolleri, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin aslında yerelleştirilmesi ve bu konuda çalışmaların yapılması amacıyla, öncelikle ulusal düzeyde paydaşların katılımıyla bir çalıştay düzenleyeceğiz, hemen arkasından bölgesel düzeyde bir çalıştayımız olacak.

Biz diğer taraftan, hem projenin görünürlüğü hem de kadının siyasete katılımının artırılması amacıyla aslında birtakım görünürlük materyallerinin hazırlanmasını planlamıştık. Bu kapsamda geçen yıl bazı faaliyetlerimizi tamamladık hem KEFEK’in tanıtım kitapçığı bu konuda hazırlandı, KEFEK’in tanıtımıyla ilgili bir film hazırlığı yapıldı. Bu yıl da projenin broşürü ve kadının siyasete katılımını vurgulayan logo ve slogan çalışması yapılacak. Diğer taraftan farklı platformlarda kullanılmak üzere proje posterleri, “roll-up”lar hazırlanacak, proje videosu hazırlanacak. Birer dakikalık spot filmler hazırlanacak toplumsal cinsiyet eşitliğinin farklı konularında; işte “siyasette kadın”, “eğitimde”, “sağlıkta”, “istihdamda”, “kırsal alanda” gibi böyle çeşitli konularda tanıtım filmleri ve projeye yönelik bir kamu spotu hazırlanacak. Bir öneri gelmişti Gül Esin’in hayatıyla ilgili bir film yapılsın diye. Bu bir öneri. Bununla ilgili de görüşlerinizi alabiliriz.

Son olarak da aralık ayında projemizin kapanış toplantısını düzenleyerek tamamlamayı planlıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi “Skype”la mı bağlanacağız Neşe Hanım?

BM KADIN PROJE KOORDİNATÖRÜ NEŞE ÇAKIR – Evet.

Zeina, eklemek istediğin bir şey var mı?

3.- Parlatentolararası Birlik Proje Koordinatörü Zeina Hilal’in, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonlarının bu bağlamda ülkedeki rolleri hakkında sunumu

PARLAMENTOLARARASI BİRLİK PROJE KOORDİNATÖRÜ ZEİNA HİLAL – Öncelikle hepimize merhaba diyerek sözlerime başlamak istiyorum. Ne yazık ki hepimizi teker teker göremiyorum ama Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; hepimize bir kez daha merhaba demek istiyorum.

Bugün aranızda katılabilmekten büyük mutluluk duyuyorum öncelikle. Ben de Neşe Hanım’ın daha evvel sunmuş olduğu faaliyetlere yönelik birkaç ilave bilgi eklemek isterim. Daha ziyade iki ana faaliyetten bahsediyor olacağım ben şimdi. Bunlardan ilki, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle ilgili olan faaliyetimiz olacak. Bu faaliyetimiz iki ana bileşenden oluşacak. Bunlardan ilki, Türk parlamenterlere yönelik olarak Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Semineri’nin düzenlenmesi şeklinde gerçekleşecek.

Bu faaliyetlerin ikinci ayağını da ikinci bileşenimiz olan bölgesel konferans oluşturacak. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Konferansı da diğer ülkelerin kadın-erkek eşitliği komisyonlarının üyeleri ve başkanları için gerçekleştirilecek yine. Hangi ülkelerden bahsediyoruz? Yine, Türkiye başta olmak üzere, Arnavutluk, Gürcistan, Lübnan, Karadağ, Makedonya gibi ülkelerden bahsediyoruz. Bu faaliyetin genel olarak hedefine baktığımız zaman aslında amaçlanan, toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonlarının beraber çalışabilmesini, özellikle sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında beraber çalışabilmesini ve iş birliği yapabilmesini sağlamak. Bu vesileyle ülkelerde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin en iyi şekilde uygulanmasını sağlamaktır aslında. Bunun yanı sıra “Toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında ülkedeki rolleri ne olabilir?” Bunu konuşmak da başka bir amacını oluşturacaktır. Bu bağlamda benim bir önerim olacak: Az önce bahsetmiş olduğum iki faaliyet yani sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik olarak ulusal seminer ve bölgesel konferans 2018 yılında mayıs ayının son haftası ya da olmazsa haziran ayının çok erken günlerinde yapılınsı diye öneriyorum ben.

İkinci bahsedeceğim ana faaliyetle ilgili de yine bazı bilgileri de vermek isterim. Kadının siyasi hayatına katılımına yönelik olarak bir çalıştay düzenlemeyi planlıyoruz yine. Bu faaliyetin biz bilhassa önemli olduğunu düşünüyoruz çünkü dünya genelinde kadınların siyasi hayata katılımına baktığımız zaman epeyce bir zayıf olduğunu görüyoruz bunun. Dünya genelinde yüzde 22 ile yüzde 24 arasında değişmekte olan rakamlardan bahsediyoruz çünkü. Bu nedenle biz de zaten bu faaliyetin düzenlenmesini öneriyoruz çünkü inanıyoruz ki tüm ülkelerde kadının siyasi hayata katılımını iyileştirebilmek için bazı tartışmalar ve görüşmeler yapılmalı ve bu tür ortamlar sayesinde biz buna fırsat bulacağız diye düşünüyoruz.

Burada sözlerime şimdilik son vermek istiyorum ama elbette sorusu olan varsa memnuniyetle cevaplamak isterim. Bir kez daha teşekkür etmek istiyorum özellikle de beni Skype bağlantısıyla toplantınıza davet ettiniz ve orada bulunma fırsatı verdiğiniz için bir kez daha teşekkürler.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz tüm üyelerimiz ve Komisyonumuz adına Zeina Hanım. Aramıza hoş geldiniz tekrar.

İsveç de birkaç cümle söylemek ister mi? Aramızda Büyükelçilik yetkilileri var.

4.- İsveç Büyükelçiliği Temsilcisi Tomas Bergholtz'un, projenin finansörü oldukları ve projenin önemi hakkında sunumu

İSVEÇ BÜYÜKELÇİLİĞİ TEMSİLCİSİ TOMAS BERGHOLTZ – Efendim, ben de bu bağlamda çok teşekkür etmek istiyorum öncelikle sizlere burada bulunmamıza izin verdiğiniz için, bizi davet ettiğiniz için. Burada aranızda olmak bizim için büyük bir mutluluk.

Biz burada projenin finansörü ve aynı zamanda gözlemcisi olarak katılım sağlamaya çalıştık bugün. Biz bunun çok önemli bir proje olduğunu düşünüyoruz öncelikle, özellikle AB katılım sürecinde feminist bir hükümet ve feminist çalışmalar yürüten de bir taraf olarak hem elçilik adına hem SIDA adına hem de İsveç Hükümeti adına kesinlikle önem verdiğimiz çalışmalar olduğunu söylemek isterim bunun. Biz bugün burada duracağız, dinleyeceğiz çünkü teker teker bütün faaliyetlerin çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sunularınız için ben de teşekkür ediyorum.

V.- KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, Parlamentolararası Birlik ve İsveç Kalkınma Ajansıyla birlikte yürüttüğü Türkiye’de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi’ne ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Arkadaşlarımızdan, üyelerimizden sunumla ilgili ya da gündemle ilgili söz almak isteyen varsa söz verelim.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli katılımcılar; öncelikle teşekkür ediyorum sunumlarınız için. Ben de Komisyonun yeni bir üyesi olarak hepinize merhaba diyorum, yeni dönemde de hepimize çalışmalarımızda başarılar diliyorum.

Şimdi, çalışmalarımızın içeriğini gördük, teşekkür ediyorum ancak benim merak ettiğim bir şey var: Şimdi, Türkiye’de bizim karşılaştığımız en büyük sorun eğitimle alakalı. Burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bazı yasama organı çalışanlarına, milletvekili danışmanlarına yönelik eğitim verileceğine dair iş planından bahsedildi. Ancak biliyoruz ki eğitim çok daha erken çağlarda başlıyor ve Türkiye’de şu anda, özellikle yeni yürürlüğe giren müfredatta toplumsal cinsiyet ayrımıyla ilgili çok ciddi sıkıntılar var ve Türkiye’de bu konuda çalışmalar yapan çeşitli sivil toplum örgütleri var. Daha doğrusu vardı, olağanüstü hâl döneminde onların da pek çoğu kapatıldı ne yazık ki. Ben şunu sormak istiyorum: Müfredatta bu konuyla ilgili bir çalışma yapma düşüncesi var mı?

Bir de –bu da çok önemli- bu eğitimi, Türkiye’nin yine en çok kanayan yaralardan biri olan kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri, çocuklara cinsel taciz gibi konularda karar veren yargıçlara ve kolluk kuvvetlerine böyle bir eğitim...

BAŞKAN – Sayın Selina Hanım, bu soruyu sorduğunuz kişiler Birleşmiş Milletlerde UN Women ve projesi kapsamında buradalar. Türkiye’nin müfredatıyla ilgili ne söz söyleyebilirler, ne yorum yapabilirler, öyle bir yetkiye sahip değiller.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Projenin içeriğine bunlar dâhil.

BAŞKAN – Gündem dışı ve farklı soruları sormayalım, lütfen rica ediyorum.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – “Projenin içeriğine bunlar dâhil değil mi?” diye soruyorum.

BAŞKAN – Komisyonumuz Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Ben de ondan bahsediyorum

BAŞKAN – Karşınızda muhatap aldığımız kişi Birleşmiş Milletlerde proje yetkilileri.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Tamam, “2019’da dâhil edebilirler.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Soru kötü niyetli bir soru değil ki verilebilir, buna cevap verebilirler.

BAŞKAN – “Müfredata konulabilir mi?” Candan Hanım, yani...

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben sorumu sorarım, onlar da “Bizimle ilgili değildir.” derler.

BAŞKAN – Ama bir milletvekili olarak muhatap olduğunuz kişileri hatırlatmak istedim, farkında değilsiniz herhâlde diye.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Anladım, ileride bunları projelerine dâhil edebilirler, değil mi? Bir mâni var mı buna?

BAŞKAN – Projemiz “Türkiye’de siyasi liderlik ve siyasi katılımı toplumsal cinsiyet eşitliği.” Millî Eğitimdeki bir müfredatla ilgili cevap verebilecek durumda değiller.

Şenal Hanım, buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben yapılan çalışmayla ilgili bir soru yöneltmek istiyordum. Söylemek istediğim şu: Daha önce bize dosyalar gönderilmişti proje çalışmalarına ilişkin. Arkadaşlarımız da bunu yinelediler. Öncelikle teşekkür etmek istiyorum ben de.

Ben de yeni katılan bir arkadaşınızım. Gerçi bu proje kapsamındaki bir iki çalışmaya davetleriniz üzerine katıldım. İlgimi çeken nokta “31 adet mevzuat gözden geçirildi.” diye bir bilgi var, şu anda söylemediniz ama elimizdeki dosya içinde. Bu çok önemli bir çalışma. Bu çalışma, bu proje kapsamında mı idi yoksa 2013 sürecinde miydi? Bu, milletvekillerine, kadın-erkek ayırmaksızın, gözden geçirilen mevzuat dağıtıldı mı? Şayet dağıtılmamışsa bunun dağıtılması konusunda bir girişim gerçekleştirilebilir mi? Birincisi bu.

İkincisi, kırsal kesimle ilgili yapılacak çalışmada bir kadının seçilmesi konusunu valiliğe bırakmışız gibi görünüyor -yine, benim eksik bilgim olabilir- “Valiler belirlesin ve göndersin.” Bu sanki toplumsal cinsiyet eşitliğini çok iyi kavramış ve bu kavrayışa bağlı olarak alandaki kadınların çalışmalarının en örnek olanını saptama noktasında -elbette valiliğin de bilgisi vardır, tanımadığım insanlar hakkında görüş beyan etmek istemem ama- bunu oradaki kadın örgütlerinin belirlemesi veya o alanda çalışan kadın örgütlerinin belirleyerek göndermesi daha uygun olmaz mı, diye düşünüyorum.

Yine, proje etkinlik bölümünde yer alan etkinliklere bence -çok başarılı olunamıyor biliyorum ama- bütün vekillerin... Çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışına Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bütün arkadaşlarımızın ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Yani hepimizin daha iyi kavrayabilmesi, gerek bütçeleme noktasında gerek yasal düzenlemeler konusunda gerekse seçme, seçilme hakkını daha eşit koşullarda kullanabilme noktasında gereksinimimiz var. Bu etkinliklere olanak varsa -belki de böyle yapılıyor, benim bilgi eksikliğim olabilir- tüm milletvekili arkadaşları en azından davet ederek -tabii zorlamak mümkün değil- böylece daha geniş bir kesimin yararlanmasını sağlamak olanaklı olabilir. Bu çalışmaların daha çok, Mecliste yapılması seçilmiş, bunu olumlu görüyorum yani burada, çok yakında milletvekili arkadaşlar gidip izleyebilirler. Bunları paylaşmak istedim.

Bir toplantımız oldu zannediyorum, bir önceki toplantıya bir mazeret yazmıştım, geledim; onun için de özür dilerim.

Hepinize başarılı bir yıl da diliyorum.

BAŞKAN – Neşe Hanım, ben cevap vereyim eksik kalırsa siz teknik kısımları tamamlayın.

Bu, 31 temel kanunla ilgili tarama, benden önceki Başkanımız Azize Sibel Gönül, Kocaeli Milletvekilimiz döneminde, yine Birleşmiş Milletler proje kapsamında -sanırım elverişli ortamın sağlanmasıyla ilgili, projenin adı tam aklımda değil- gerçekten gururla söyleyebileceğimiz, dünyada da bir ilk olarak ifade ettiğimiz önemli bir araştırma. Raporumuz hazır, bu rapor kapsamında, Neşe Hanım da bahsetti, 2 tane toplantı gerçekleştirdik. Birini Kartepe’de yaptık, Burcu Hanım da katılmıştı, hatırlıyorum; ikincisini de Ankara’da yapmıştık -siz de vardınız- Holiday Inn’de. Hani, hatırlayınız diye söylüyorum. İki konuyu görüştük, şöyle bir şey oldu: Sonrasında bunu çok devam ettirmememizin sebebi oradaki rapordaki çoğu şeyde zaten kanuni düzenlemelerin yapılmış olduğunu gördük yani güncelliğini yitirmiş bir rapor olarak önümüze geldiği için orada bıraktık, sonrasındaki süreçlerde başka bir açıdan bu raporlama noktasında kanun taramaları devam edecek. Bunu ifade etmek isterim.

İkinci sorunuz, bu mart ayında yapacağımız KEFEK'in kuruluş yıl dönümünde yereldeki kadınlarımızı, kırsalda yaptığı projeleri tespit edebilmek ve bir uzman heyet noktasında bunları belirleyip o gün birçok kadının adına sadece örnek olması teşkilinde vereceğimiz bir ödüldü. Bu isimleri belirlerken -81 il kolay değil- BM'yi ikna etmekte çok zorlandık çünkü büyük bir organizasyon gerekiyor, büyük bir ekip gerekiyor. Yani bunları kısıtlar içinde yapıyoruz, buna bile zorlandık. Şöyle: Orada istediğimiz bazı kriterleri belirledik, dedik ki: "Şehirden köye dönüşü sağlayacak projeleri kadın yapacak. Ekoturizmi ortaya çıkaracak, organik tarımı yani hepinizin hassas olduğu alanlarda yapılmış projeleri yazdık -şu an elimde notlarım yok- bunları hayata geçiren hem valiliğimizin bünyesinde hem de Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğümüzün de oluşturduğu bir komisyondan süzgeçlenerek bize gelirse biraz daha buradaki iş yoğunluğumuzu...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – İl tarım müdürlüğü de var

BAŞKAN – İl tarım müdürlüğü de var, tabii ki. Doğal olarak o da işin içinde çünkü isimleri o veriyor.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Daha çok STK'lar içinde olsa...

BAŞKAN – Ya, organize etmek çok zor 81 il olduğu için. Biz de bunları düşündük aslında hatta 4-5 örnek gelsin, burada oturalım çalışalım ama malum hepimiz siyasetçiyiz, gündem çok yoğun. Vakit ayırmak... Kontrolde çıkan bir şeyi yapmak da doğru sonuçlar vermez diye düşündük. Bunun devamını sağlayacağız inşallah. Bu kapsamda biz düşündük, biraz kısıtlar bizi bu noktaya getirdi.

Bir şey daha vardı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Milletvekili arkadaşlarımız da...

BAŞKAN – Bunu denedik. "Lider Kadınlar Çalıştayı"nı Sapanca'da yaptık ve bütün kadın vekillerin partiler üstü çalışmayı her zaman istediğimizi ve savunduğumuzu hepimiz biliyoruz ama maalesef, katılımı orada hep birlikte gördük, ana muhalefet partisinden 1 ya da 2 kişi vardı sanırım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben vardım.

BAŞKAN – Siz vardınız Şenal Hanım, bizim üyemiz olmamasında rağmen, çok sık geliyor.

Denedik yani hiç yapılmadı demek istemiyorum. Bütün toplantılarımızda çağrımız tüm kadın vekillere oluyor ve bu devam edecek ısrarla, yılmadan, umutsuzluğa kapılmadan bunu devam ettireceğiz inşallah.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Başkanım, bir konuyu eklemek istiyorum: Bu özellikle KEFEK'in kuruluş yıl dönümünde "Kırsal Alanda Kadın" temasının seçilmesi sebebiyle illerden isterken valiliğe yazmamızın bir sebebi de aslında valilik kanalıyla oradaki tarım il müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına da havale edilmesi. Daha çok Mesela TKDK'den destek alıp bir girişimde bulunmuş kadın, tarım il müdürlüğünün genç çiftçi projelerinden faydalanmış kadınlar, yine gümrük ve ticaret il müdürlüğü rehberliğinde kadın kooperatifleri... "Bunlarla ilgili başarılı örnekleri, hatta onlardan üçer tane gönderin." Dedik, burada onlara bu konularla ilgili eğitimler de verilsin diye. Yani sivil toplum kuruluşları da tabii bunların içerisinde gösterilebilir. Amacımız bu noktada daha böyle özel çalışma olduğu için o şekilde bildirdik.

BAŞKAN – Neşe Hanım, ekleyeceğimiz bir şey var mı bu sorularla ilgili Birleşmiş Milletler olarak?

BM KADIN PROJE KOORDİNATÖRÜ NEŞE ÇAKIR – Şu anda yok Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ben de öncelikle İsveç Hükûmetine tabii ki bu finansmanı için, Birleşmiş Milletlere bu kadar ülkemiz için hayati önemi olan bir konuda böyle bir proje yürüttükleri için yürekten teşekkür ediyorum.

Tabii, bir projenin başarıya ulaşabilmesi için tüm bileşenlerinin çok güçlü bir şekilde ve eksiksiz bir şekilde o sürecin içine dâhil olabilmesi gerekir. Başarı böyle maalesef ortaya çıkabiliyor. Bu süreçte de KEFEK'in Türkiye Büyük Millet Meclisi Parlamentosunda kurulmuş olması, var olması, kadın-erkek eşitsizliğinin giderilmesinde gerçekten çaba göstermesi buradaki tüm Komisyon arkadaşlarımız ve bizler için çok kıymetli.

Tabii, bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımdan ben iyi niyetini, niyetini sorgulamayacağım, eminim ki hepimizin niyeti bu konuda aynı. Türkiye'de var olan... Aslında bugüne kadar ziyaret ettiğimiz yerlerde de bir kez daha gördük ki dünyada tam olarak kadın-erkek eşitliğini sağlamış bir ülke yok. Ha bazı ülkeler daha fazla yol katetmiş, bazıları daha geride kalmış ancak tam anlamıyla bu eşitliğe ulaşmış... Yani her gittiğimiz ülkede bizim için örnek almamız gereken yerlerde bile, onların bile "İşte, hedefimiz şu, buna ulaşmaya çalışıyoruz." dediklerine şahit olduk. Dolayısıyla Türkiye'de bazı konularda ilerlemeler oldu 80'lerden sonra gerek devlet eliyle gerek gönüllülük esasıyla ancak tam anlamıyla bir ilerleme, bir eşitlik sağlanamadı. Bu anlamda Komisyonumuz gerçekten çok kıymetli çalışmalar yaptı, biraz önce de konuştuk. Bundan önceki komisyonumuzda toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme alt komisyonu kuruldu, çok güzel bir rapor hazırlandı. Bir diğeri yine, biraz önce Şenal Hanım'ın da ifade ettiği gibi, gene Birleşmiş Milletler projesinde, eğitim, istihdam, kadın, aile, çocuk, sağlık, birçok alanda, siyasette var olması, siyasi partiler kanunları, tüzükleri üzerine otuz bir yasa tasarısı incelendi, tarandı toplumsal cinsiyet eşitliği açısından. Şimdi, bunlar çok güzel şeyler, yapılan olumlu şeyler. Onun ötesinde, alt komisyonlarımız çalıştı, raporlamalar yaptı erken evlilikler konusunda olsun, kadına yönelik şiddet konusunda olsun.

Yalnız, burada eleştirilerimiz, öz eleştirilerimiz –ki bunda da hemfikiriz- uygulama konusunda sıkıntılarımızın olması. Otuz bir yasa tasarısının, yasanın taranmasına rağmen uygulamada maalesef olumlu bir şey yapamadık. Yani yasaları taradık, ayıkladık, büyük bir emek gerçekten ama bunları hayata geçirme konusunda maalesef aynı hızı, beceriyi gösteremedik. Bizde –şu anda da bir sürü komisyonla görüşmeler devam ediyor- torba yasa diye bir şey var aslında. Torba yasa şöyle: Farklı kanun maddeleri aynı tasarı altında görüşülüyor. Bu aslında her şeyde kullanılan bir yöntem ama mesela otuz bir yasayı biz taramışız -ciddi bir emek, emeği geçen herkesten Allah razı olsun- e bunu da bir torba yasa şeklinde aslında getirebiliriz diye düşünüyorum. Yani burada niyet çok kıymetli ve çok önemli.

Gene diğer alanlarda da toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme konusunda da maalesef Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bütçesine baktığımızda, onun altında olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bütçesine baktığımızda bütçenin çoğunluğunun sosyal yardımlara, personel giderlerine ayrıldığını görüyoruz ve maalesef çok düşük oranlarda genel bütçeye bakıldığında. Yani bu hepimizin ifadesi, bunların artması gerektiğini hep konuşuyoruz, hep ifade ediyoruz ama maalesef tam anlamıyla bu konuda da başarıya ulaşabilmiş değiliz.

Dolayısıyla şunu anlatmaya çalışıyorum: Bu projeler çok kıymetli projeler. Biz önerilerimizi aslında hem Neşe Hanım'a hem KEFEK komisyonumuza vermiştik, yazılı olarak da ifade ettik. Özellikle yerel yönetimler konusundaki ifadelerimiz var. Sivil toplum kuruluşlarının daha aktif olarak bu sürecin içine dâhil edilmesi var. İşte, üniversitelerde kadın sorunlarını araştırma merkezlerinden bilim adamlarının, akademisyenlerin bu sürecin içine çağırılması var. Sürdürülebilir kalkınmadan bahsettik, belirli önemli

günlerde farkındalığı artıralım istiyoruz çünkü KEFEK hâlâ görünür ve bilinir değil. Hatta biraz önce konuşuyorum, bizim Parlamentoda bile bilinir değil, hani bırakın kamuoyunda bunu anlatmayı, bizim kendi arkadaşlarımız bile “KEFEK ne?” diyorlar söyledüğümüzde. Demek ki bu anlamda da...

ERTUĞRUL SOYSAL (Yozgat) – Öğrendiler öğrendiler, biliniyor artık.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Öğrenemeyen arkadaşlarımız var, hani bunu daha görünür ve bilinir yapmak zorundayız. Bu tek taraflı yapabileceğimiz bir şey değil, medya çok önemli bu konuda, kamu spotları gerçekten çok kıymetli. Yapılan belli özel günlerde, 5 Aralık bizim için seçme ve seçilme hakkının verildiği günler, 10 Aralık İnsan Hakları Günü’nde kadın hakları günü ilan edilir çünkü kadın hakları insan hakkı aynı zamanda, onun olduğu yerde insan hakkı da olur. KEFEK’in katılımcıları... Aslında bunları tek tek şimdi söylemeyeceğim ama bunları sizlere yazılı olarak verdim, elinizde var diye düşünüyorum.

Burada şunu söylemek lazım: Uygulamaya geçmeyen, geçirilmeyen her şey bir fayda göstermiyor, göz boyamanın da ötesine geçmiyor. Burada bütüncül bir rol üstlenmek zorundayız. Burada da ana görev Hükümetimizde, devletimizde. Yasama olarak bizler gerçekten katkı sunmaya çalışıyoruz, çok şeyler de yapıyoruz ama bunlar Hükümet eliyle uygulamaya geçmeyince sadece raflarda yerini alıyor ve sonuç alamıyoruz, dönüp dolaşıp “Ne yaptık, ne yapamadık?”ı konuşuyoruz. Bu anlamda bu projeleri çok kıymetli buluyorum. Diğer önerilerimizi şimdi tek tek söylemeyeceğim, bayağı bir madde sunduk aslında, sizlere de ulaştı herhâlde Başkanım. Yani bu göz önünde bulundurulursa bundan sonraki çalışmalar için, en azından bu projenin daha başarılı, istediğimiz sonuca, hedefe ulaşması konusunda çok kıymetli olacağını düşünüyorum. Ki siyasal liderlik ve siyasal katılım iki taraflı bir bileşen yani ekonomi, istihdam, kadının var olması siyasette kadını ve gücünü belirleyebildiği gibi siyasetteki kadın da bu saydığım diğer alanları belirliyor; bütüncül yaklaşmak zorundayız. Bu bir bumerang, bu bumerangı bir yerden kırmak zorundayız. Ve siyasette kadının varlığının ben çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü eğer siyasette var olmazsanız karar alma süreçlerinden dışlanırsınız, siyasetin sadece pasif bir unsuru olarak kalırsınız. E, maalesef o zaman da şu anda yaşadığımız gibi bizim lehimize bir karar çıkmaz.

Bu anlamda biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bu süreçten sonra da –bir yıllık bir sürecimiz var sanırım projenin bitmesine- elimizden gelen katkıyı, katılımı sağlamak isteriz ama bu anlamda da şu öz eleştiriyi yapmak zorundayım Komisyonumuza: Bizlerin görüşüne, katkısına biraz daha fazla yer verilmesi gerektiğine inanıyorum, eksik kalmamak lazım bizlerin bu bakışından çünkü burada niyetimiz ortak, mücadelelerimiz ortak. O yüzden de gerek sivil toplum kuruluşları olsun gerek yerel yöneticiler olsun gerek bizim verdiğimiz kanun teklifleri olsun bu konuda biraz daha hassas davranılması, daha dikkatli, daha eşitlikçi davranılması gerektiğini söylüyorum.

Son olarak da şunu söylüyorum: Birkaç kanun teklifi vermiştim ben özellikle yerel yönetimlerde eşitlik komisyonu kurulsun diye ama tabii, şimdi bakıyoruz, sığınmaevleri konusunda olsun, kreşler konusunda olsun, kanunda yazmasına rağmen yaptırımı yok, yapmıyor belediye başkanlarımız, yerel yöneticilerimiz, sığınmaevi açmıyor. Kanun yazıyor oysaki “100 binin üzerindeki nüfusa sen sığınmaevi açacaksın.” diyor ama maalesef yaptırımı olmadığı için olmuyor. Gene kreş ve bakımevleri keza aynı. Yani bunlar birlikte en azından yaptırım gücüyle uygulanırsa kadınların hem karar alma sürecinde hem istihdamda hem eğitimde hem ekonomik yaşamın tam içinde, toplumsal yaşamda daha var olmasını sağlayabiliriz diye düşünüyorum.

Bu arada, Selina Milletvekilimizin söylemi de projeye değil, hani bu birbiriyle alakalı, o anlamdaydı yani bunda bir art niyet, kötü niyet aramamak lazım. Tabii ki, biliyoruz ki Avrupa Birliği projeleri kendi konuları çatısı altında çalışıyor yani o ayrı bir projenin konusu olabilir belki ama bu konuda bir art niyet yok, bu kadar yüksek bir tepki göstermeye de gerek yok diye düşünüyorum.

Sevgilerimle.

BAŞKAN – Evet, Sayın Erdoğan, buyurun.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli üyelerimiz ve tabii ki değerli misafirlerimiz, İsviçre’den Zeina Hilal Hanım ve İsveç Büyükelçiliğinden değerli misafirlerimiz; aslında, tabii, iktidar partisi olarak konuşmanın farklı bir ayrıcalığı olması gerektiğini düşünüyorum.

Yaptığımız işlerin görünür olması noktasında arkadaşlarımızın ifadelerinin tabii farklı olduğunu düşünüyorum. Çünkü hakikaten 2002’den beri yapılan şeyler göz ardı edilemez. Bakın, 2002’de kadınların Parlamentodaki oranı 2,4; Parlamentodaki şu andaki oranımız 14,7. Şimdi, buraya kadar gelmişken “Kadınlar hiçbir alanda yok ya da şuralara giremedi.” diyemeyiz. Tabii ki bu oranlar bizi memnun etmiyor, mutlu etmiyor ki KEFEK Komisyonunun kurulması da bunun amaçlarından biri. 2011’de kurulmuş, daha önce yapılmamış bunlar, 2011’de. 2010 Anayasası’na “Kadının pozitif ayrımcılığı vardır.” diye bizim anayasamıza işlenmiş. Nereye giderseniz gidin, kadının pozitif ayrımcılığı vardır. Yaptığımız işlerin hakikaten gözle görülmesi ve bilinmesi gerekir. Eğer biz bunları bilmezsek önümüzde ufukumuzu açacak şeyleri de farklı alanlara savrulularak yapmamız gerekeni değil de aslında çok da tali yollarda yürümüş oluruz, ben onu da belirtmek istiyorum.

Mesela kadınlarla ilgili şiddeti önleme merkezlerimiz var bizim, ŞÖNİM’lerimiz var. Oraya adım attığı andan itibaren 6.284 yasamızla alakalı kapsama giriyor. Kadının sadece sözlü şikâyeti yetiyorsa ifade olarak ki hiçbir delil istenmiyor. “Ben şiddete uğradım.” dediği andan itibaren bizim kolluk kuvvetlerimiz, savcımız, mahkememiz devreye giriyor ve kadını kucaklıyor. Ne zamana kadar? Altı aya kadar. Eşinin evden uzaklaştırılması noktasına varıncaya kadar tedbirler alındığını görüyoruz. Bunlar bizim kadının şiddete karşı korunmasıyla alakalı hakikaten yaptığımız önemli değişiklikler ve umutlerimiz var, barınmaevlerimiz var. Buraya geldikleri andan itibaren o kadınların barınma, sığınma, yeme içmelerini karşılıyor ve çocuklarının okullara gitme noktasına kadar her şeylerini düşünmüş oluyoruz ama eksiklerimiz var mı? Var. Güzelin sonu yok yani mükemmelin sonu yok. Vardığımız yerden sonraki bir adım daha güzele doğru. Dolayısıyla yapılan şeyler var, bunları da inkâr etmemek gerektiğini düşünüyorum ben.

Özellikle İspanya ziyaretinde bir konu benim çok dikkatimi çekmişti. Mesela orada nikâhlı olmayan kadınlara yapılan şiddet kadına şiddet olarak algılanmıyor kanunlarında, bana çok ilginç geldi ama bizim Türkiye yasalarında kadına karşı yapılan her türlü şiddet kadına şiddet kategorisinde değerlendiriliyor ve istatistiklere o şekilde giriyor. Ha, bu Türkiye açısından nasıl bir sonuç doğuruyor? “Türkiye’de kadına şiddet yüksek.” Ama gidiyorsunuz, İspanya kanunlarında evli olmadığı için kadına yapılan şiddet bir asayiş konusu olarak değerlendiriliyor ve kadına şiddet olarak istatistiklere girmiyor. Dolayısıyla biz Türkiye’de şu fazla dediğimiz zaman, o zaman biz her türlü şiddeti, kadına karşı şiddeti istatistiklere yansıttığımız için dolayısıyla bizim yüzdelerimiz yüksek çıkıyor.

Efendim, tabii ki çalışma hayatındaki kadınların oranında da bir yükseklik var. Bu da istediğimiz seviyelerde mi? Değil. Yüzde 33’lerde şu andaki bizim...

BAŞKAN – Yüzde 34’ü geçti.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Yüzde 34’ü geçmiş. Akademisyen kadınlar olarak yüzde 45’in üzerindeyiz. Bu bizi tatmin ediyor mu? Değil, yüzde 50’lere varsak diyeceğiz ki hayır efendim, biz yüzde 50’leri de geçelim. O zaman da erkeklere haksızlık etmiş olur muyuz, onu da bilemiyorum tabii ki.

Tabii, kız çocuklarımızın okuma yazma oranlarının da bu kategoride değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü bizim kız çocuklarının yüzde 95’inin üzerinde okuma ve yazma oranı, işte, ilkokul diplomasını alma oranı da bu oranlarda, bu seviyelerde; bu noktayı da tekrar söylemek istiyorum.

Tabii, bizim sahada çok da başarılı olmadığımız alanlar var ama Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız ve buradaki bulunan bütün milletvekillerimiz, Hükümetimizin ve devletimizin her türlü seviyesindeki bürokratlarımız, bu kız çocuk gelinleriyle alakalı hassasiyetimizi artık herkes biliyor. Bu noktada Kars’ta yaptığımız çalışmada Neşe Hanım ve Funda Hanım’la da görüş birliğine varmıştık, bu alanda daha çok çalışmamız lazım. Geçenlerde mesela bir olay oldu. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, Sayın Bakanımız kadın olması vesilesiyle de hemen olaya el koydu ve onların elinden çocuk gelini aldı ve çıkardı.

Dolayısıyla yapacağımız işler var, eksiklerimizi de söylemek zorundayız çünkü daha iyiyi bulalım diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaynarca, buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle yeni katılan üyelerimize hayırlı olsun diyorum. İnşallah çok güzel, bazen siyasetüstü kelimesine kızıyorlar ama kadın başlığında, çocuk başlığında, ayrımcılık olduğunda, bu başlıklarda gerçekten ortak çalışmalarda çok güzel neticeler çıkıyor. Ben, yeni aramıza katılan arkadaşlarımıza hayırlı olsun diyorum, milletvekillerimize. Misafirlerimize de hoş geldiniz diyorum.

Söz aldım çünkü 24’üncü Dönemde yine Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyesiydim. Bizim Komisyonumuz 2009’da kanunla kuruldu ve tıpkı İnsan Hakları Komisyonu gibi farklılıkları var yani aynı zamanda farkındalık oluşturma başlığı var. Eleştirileri çok saygıyla karşılıyorum ve o öz eleştirinin daha iyiye ulaşma amacıyla olduğu inancıyla da bilgilerimi paylaşmak istedim o anlamda.

Şu anda yurt dışı Türklerle ilgili, orada yaşayan kadınlarımız, dışarıda yaşayan kadınlarımız, annelerimizle ilgili bir alt komisyonumuz daha var ve daha komisyon çalışması esnasında ulaştırdığımız bilgiler dâhilinde tanıma tenfizle ilgili bir kanun hükmünde kararname çıktı. Hemen arkasından bunu kanunlaştırdık. Geçen hafta itibarıyla da hızla yönetmelik çıktı. Bu ne sağlayacak biliyor muyuz? Aslında yurt dışında yaşayan kadınlarımızın, çocukların, boşanma Türkiye’de tanıma tenfiz olmadığı için yaşadığı sıkıntılar, devamında pasaport problemi; bununla ilgili, düşünün, alt komisyon daha rapor, taslak aşamasındayken bile hızla yasalaşmış bir süreç.

Yine, 2009’dan bugüne kadar alt komisyonlarda mobbing görüldü, hemen arkasından yasal düzenleme gerçekleşti ve kadınıımız taciz ya da iş yeriyile ilgili herhangi bir şeyle karşılaştığında ne yapabiliyor artık? Biliyor ki arkasında yasal bir düzenleme var. 6284 tek başına bir devrimdir ama Candan Hanım’a katılıyorum, uygulamayla ilgili daha yenilikler, daha iyiye ulaşabilmek adına yapılabilecekler var. ŞÖNİM’ler, onlar sayesinde, bu düzenlediğimiz, yaptığımız çalışmalar sayesinde gerçekleşecek.

Sonra kadın istihdamıyla ilgili, şiddetle ilgili, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda 24'üncü Dönemde -ki Candan Hanım'la birlikte aynı komisyondaydık- keyifle çok güzel çalışmalar yaptık ve "istihdam" başlığındaki çalışmanın hemen arkasından teşvikler, genelgeler geldi. Değerli Sayın Erdoğan'ın verdiği bilgiler ve artışlar işte, teşvik ettiğinizde, işte, yasal olarak arkasında durduğunuzda kadınının neler başarabileceğinin çok güzel bir tanıtımı. Bu çalışmalar içerisinde az önce gördüm, ilk kadın muhtarımızla ilgili bir çalışma BM'yle birlikte, hayatını anlatan bir ivme de var. Hemen internette bir göz attım ki bir kadın muhtar, bölgede hiç okuma yazma olmadığı bir dönemde iyi bir yapıda, Atatürk'ten, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusundan belge almış. Şimdi, biz, bütün bu farkındalıkları, bu Komisyon aracılığıyla vermeyi başardığımızda -az önce çok değerli vekillerimin de ifade ettiği- bu başlıklar çok daha ivme kazanacak diye yürekten inanıyorum ve 6284'ün de bunu taçlandıran bir başlık olduğunu düşünüyorum.

Yeni dönemin hayırlı olmasını diliyorum, bu dönemde katılan arkadaşlarla birlikte daha iyi çalışmalara imza atacağımıza inanıyorum. Alt komisyonların devamında yani bugüne kadar emek veren -bizim dışımızda- çok değerli vekillerimiz var. Örneğin biz yurt dışındaki Türklerle ilgili komisyonda Cumhuriyet Halk Partisinden Sibel Vekilimizle çok uyumlu çalıştık, saha çalışmalarında öyle, MHP'den de bir değerli vekilimiz vardı. Şunu çok rahatlıkla ifade edebilirim ki 2009'dan bugüne kadar Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun varlığı sayesinde, buradan çıkartılan raporlar sayesinde, buradan kanunlaşan genelge, yönetmelik ve devamındaki çalışmaların teşviki sayesinde çok değerli sonuçlara ulaşıldı. O dönemki arkadaşlarımızın çalışmalarına haksızlık olmaması adına söz almak istedim. Çok değerli fikirleri de eleştirileri de saygıyla karşıladığımı ve bize de ışık tutacağına inandığımı ifade ederek teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Köksal, buyurun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, KEFEK'in geçmiş dönemdeki çalışmalarına baktığımda özellikle Türkiye'de belli meslek alanlarına giremeyen, alımı yapılmayan kadınlarla ilgili ben güzel bir örneğe rastladım. Yine benim mensubu olduğum Cumhuriyet Halk Partisinden KEFEK üyesi bir milletvekili arkadaşımız... MİT'te bir alım yapıldığı yönünde bir ilan verilmiş ama bu alım erkek adaylar için söz konusu olmuş ve bizim Cumhuriyet Halk Partili KEFEK Komisyon üyemiz, KEFEK Başkanına bunu dilekçeyle ileterek burada bir eşitsizlik yapıldığını, kadınların da bu alanda çalışabilecekleri yönünde bir taleple Komisyona iletmış ve daha sonra Komisyonda bu alanda kadın adaylara da şans tanınması, olanak tanınması yönünde ortak bir karar çıkmış. Şimdi, tabii, bu güzel, umut verici ama şu an Türkiye geneline baktığımızda belli meslek alanlarına ne yazık ki kadınların alımları hâlâ daha yapılmamakta. Bu konuda elimde örnekler de var. Bu alanda da ben ortak bir ses çıkarabileceğimize inanıyorum.

Biraz önce "siyasetüstü" diyen Tülay Hanım sanırım ve Candan Hanım da aynı şeyleri ifade etti. Burada ortak bir paydamız var: Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların da erkeklerle aynı meslek alanlarında çalışabilmesine olanak tanımak, fırsat tanımak. Bence bu paydadan hareketle bu tip ortak kararlar çıkartabilmeliyiz. Mesela bir örnek vereceğim: Elektrik teknikerliğini bitirmiş bir kadın arkadaşımız, KPSS'de geçerli puan almış fakat tercihlerde "erkek" yazdığı için kendi alanında çalışmıyor ama kendi alanında eğitim almış. Bu tip örnekler var ne yazık ki. Bizim bunlarla ilgili de Komisyon olarak bir şeyler yapmamız gerektiğine inanıyorum. Bu konuda da iyi niyetli olarak tüm siyasi parti gruplarından temsilci arkadaşlarımızla ortak bir karar çıkarabileceğimize inanıyorum.

Ayrıca, sunumlardan dolayı da hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Köksal, teşekkür ederim.

Değerli üyelerimiz, gerçekten kadınla ilgili meselelerde, kadınla ilgili sorunlarda siyasi görüşlerimizi bir kenara bırakarak çok hızlı kararlar alarak ilerlememiz gerekiyor. Şimdi, tabii, bizler ve sizler, hepimiz siyasetçi olarak sahadayız. Sahada karşılaştığımız bir ayrımcılıkla, bir sıkıntıyla ilgili hemen ilgililerle bir araya gelerek sorunları iletiyoruz ve çok hızlı çözümler geliyor. İşte, yurt dışında yaşayan kadınlarımızla ve ailelerimizle ilgili sorunlar ve birçok sorunlar, şimdi aklıma gelmiyor. Mesela bir örnek -siz söyleyince hatırladım- geçtiğimiz hafta Hükümet sözcümüz, Başbakan Yardımcımız Bekir Bozdağ'la ilgili bir görüşmemiz noktasında bir ilerlemeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Artık il müftü yardımcılarımız Başbakan Yardımcımızın inisiyatifıyla, bizzat takibiyle 81 ilde başlatıldı yani 81 ilde olması noktasında harekete geçildi. Şu anda 15-20'yi geçti yanlış olmasın rakamlar ve şunu söyledi: "Murakıp alımına –aramızda Diyanet İşleri Başkanlığında çalışan arkadaşlarımız var- çıkıyoruz kadın erkek demeden ama hiçbir kadın başvurmuyor." Ama özellikle kadınların orada olması gerektiği düşüncesiyle, bu noktadaki hassasiyetle birlikte tekrar duyuruya çıkıyorlar "Kadın murakıp başvurularını alıyoruz." diye. Kadın müfettişlikleri için de aynı şekilde. Şimdi, bir inisiyatif ve bir duruş var. Buradaki bazı ön yargıları, uygulamadaki eksiklikleri gidermek için bırakın kurumlar aracılığıyla bizzat, kişisel ve şahsi takipler var, inisiyatifler var ve bu, güzel bir şey.

Evet, arkadaşlarımız bahsetti yurt dışı temaslarımız var, çeşitli şekilde bir araya geliyoruz. Bir ülke ne kadar yüksek gelire sahip olursa olsun, toplumsal cinsiyet endeksleri ne kadar yüksek olursa olsun kadınların hâlâ problemler yaşadığını yani sayısal eşitliği geçmiş olan ülkeler bile kadınlara ait sorunları maalesef ve maalesef yaşıyorlar. Bu, sayısal ve birtakım kanuni ve cezai düzenlemelerle gerçekleştirebileceğin... Artık bütün bilimsel açıklamalar ve veriler ortada. Bize, işte, o yüzden KEFEK'in –Tülay Hanım'ın anlattığı gibi- proje yapabiliyor olması yani farkındalık yani zihinsel dönüşümü sağlayabilmesi noktasında çalışma yetkisi verilmiş. Bunu ben çok önemsiyorum Başkan olarak ve üyelerim olarak sizlerin de önemsedığınızı biliyorum. İşte, bu yaptığımız her bir çalışma yani 2017'de her ay bir etkinlik ve program yapmışız. Neden? Zihinsel dönüşümü sağlayalım yani yetmiyor, kanun yetmiyor, ceza yetmiyor, inisiyatif almak yetmiyor. Beraber ilmek ilmek her kişinin zihnindeki o kalıp yargıları kırarak, dengeli bir biçimde ülkemize yönelik en uygun çözümleri bularak bu süreci tamamlamak istiyoruz. Bu düşünce hepimizde bu anlamda olduğuna inanıyorum.

Bu anlamda da projemizin yürütme ve uygulama komitesi üyesi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri Mehmet Ali Kumbuzoğlu aramızda. Kendisi de söz almak ister, ben kendisine sözü vermek istiyorum.

Buyurun Sayın Kumbuzoğlu.

TBMM GENEL SEKRETERİ MEHMET ALİ KUMBUZOĞLU – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ve Parlamentolar Arası Birlik temsilcileri ve İsveç Büyükelçiliğinden katılan çok değerli katılımcılara; saygılarımı sunuyorum efendim.

Ben de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri olarak Parlamentoda kadın milletvekillerimizin sayısının artmasından, oranının artmasından da büyük bir memnuniyet duyduğumu özellikle ifade etmek istiyorum. Yaklaşık bir buçuk yıldır Genel Sekreter olarak Parlamentoda görev yapıyorum ancak daha önce de Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalışmıştım. O günden bugüne kadın vekillerimizin Parlamentodaki sayılarının artışını gözle görülür bir şekilde hissediyorum ve etkinliklerinden dolayı ayrıca bir mutluluk hissediyorum.

Tabii, bundan önce Devlet Personel Başkanı olarak görev yapıyordum, dört yıl boyunca bu önemli görevi yürüttüm. Nasıl Mecliste kadın vekillerimizin sayısı ve etkinliği çok önemliyse tabii, kamuda da kamu çalışanları arasında da –Sayın Başkanım o dönemde de görüşüyorduk- kadın oranının, kadın

çalışan oranının yüksek olması da o derece önemli ve o rakam benim ayrıldığı zamanda, yaklaşık bir buçuk yıl önce yüzde 36 gibi önemli bir rakamdı, şu anda her geçen gün daha da yükseliyor. Hem Mecliste hem de tüm kamu bürokrasisinde özellikle üst kademe yöneticilerinde, vekillerimizde, komisyon başkanlarımızda bu sayının daha da artmasını tabii ki temenni ediyorum.

Ben Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri olarak bütün bürokrat arkadaşlarımla tabii ki bütün komisyonlarımıza lojistik destek sağlıyoruz, personel desteği sağlıyoruz. Ama emin olun ki bu konuda en büyük mesaiyi Sayın Başkanımınla sarf ediyorum. Bu konuda kendilerine, Sayın Başkanımın ve çok değerli üyelere destek sağlamaktan, bu konuda emek sarf etmekten ayrıca bir onur ve gurur duyduğumu özellikle ifade etmek istiyorum. Şu anda olduğu gibi, Sayın Komisyon Başkanımıza, üyelerine, KEFEK Komisyonumuza bu desteklerimizi sürdürmeye devam edeceğim, ekibimle birlikte inşallah.

Ben tekrar bu güzel etkinlikten dolayı Sayın Komisyon Başkanımın ve üyelerine ve diğer katılan misafirlerimize katkılarından dolayı çok çok teşekkür ediyorum. Başarılar diliyorum. Saygılarımı sunuyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Ali İhsan Yavuz, buyurun.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Kıymetli Genel Sekreterimiz, yine misafirlerimiz, yurt dışından katılan Sayın Hilal; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında benden önce 4 Cumhuriyet Halk Partili söz aldı, 3 de AK PARTİ’den milletvekili arkadaşımız söz aldı ama içinde hiçbir bay yoktu, ben de bir bay olarak birkaç şey söyleyeyim diye özellikle söz aldım.

Hemen, gerçi şu anda gitti arkadaşlarımızın bir kısmı ama toplantıya başlarken Cumhuriyet Halk Partisinden, AK PARTİ’den olduğu gibi, MHP’den ve HDP’den de Komisyon üyeleri vardı burada. Cumhuriyet Halk Partili ve AK PARTİ’li arkadaşlarımız söz aldılar, ben de onlardan bir tanesiyim.

Şimdi burada arkadaşlarımız önemli şeyler söyledi, ben de onlara katılıyorum. Burası siyasetüstü bir yer, önemli bir yer, gerçekten halisane katkı sağlamamız gereken bir yer. Biz de son derece mühimsiyoruz açıkçası AK PARTİ olarak, partiyi de belirteyim. Yani bu anlamda kadınların biraz daha bu işlerin içinde olması; siyasetin, kamunun, hayatın her noktasının içinde biraz daha etkin olması için özel uğraşımız var açıkçası. Cumhuriyet Halk Partisinin de var, eminim. Mesela, kota da konuluyor, Sayın Yüceer söyledi, aslında ben de inanıyorum ki burayı siyasete malzeme yapmamamız gerekiyor, buradan da siyasete malzeme üretmememiz gerekiyor. Ama bunu hepimiz aynı anda yapmamız lazım, eğer birimiz bu kuralı ihlal ederse öbürü de eder, öbürü de eder, burası olmaz. Yani Yüceer’e hatırlatmak için söylüyorum, müeyyide... Bir polemik konusu oluşturmak niyetinde değilim açıkçası ama bu işlerin müeyyidesi olmaz. Müeyyideyle bu işlerin olacağını düşünmüyorum. CHP’de de müeyyide yok, Mehmet Bekaroğlu’nu özellikle vurgulayarak söylemek istiyorum yani parti Meclisine girerkenki hâli. Cumhuriyet Halk Partisine orada da kadın kotasından girdi ama müeyyide...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Cinsiyet kotasından.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Ne demek o?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Cinsler arası eşitlik.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Peki, neyse, anlıyorum. Yani bu, Cumhuriyet Halk Partisinde kota da koysanız, ihlal edilse de bunun müeyyidesi olmaz. AK PARTİ’de de bir kota koysanız, ihlal edilse, onun da müeyyidesi olmaz, başka alanlarda da. Aslında dünya, bir kota konulmalı mı, konulmamalı mı; kotanın konulması fayda mı sağlıyor, yoksa zarar mı veriyor, bunu tartışıyor açıkçası.

Ben bir anımı anlatmak istiyorum. Hani bir bay olarak sadece ben söz alınca biraz daha uzatma hakkımın olduğumu düşünüyorum Sayın Başkanım. Onun için bir anımı söylemek istiyorum: Bir gün yemek yiyoruz, benim 3 kızım var, bir de oğlum var. Şimdi aralarında şeyi konuşuyorlar, milletvekillerinin sağlıktan istifadesi biraz daha anlamlı tabii. Kızım diyor ki: “Ben evlenene kadar nasıl olsa babamın üzerinden sağlık güvencesine sahibim.” Oğlum en büyükleri, o yavaş yavaş 25 yaş, üniversite okuyor ama “25 yaş son bildiğim kadarıyla, sen artık bundan istifade edemeyeceksin.” diyor. Şimdi hangisi şanslı, hangisi şanssız; hangisi kârlı, hangisi kârsız? Arasında böyle bir sohbet var, aramızda, masada, kahvaltı hâlindeyiz. Ben kızlarıma acıdım açıkçası. Aslında onlar şanslı gibi görünüyor ama orada dedim ki: Bu işin temeli, sorun burada aslında. Neden? Oğlum diyor ki: “Ben artık ayaklarımın üstünde durmalтым. Bir iş edinmeliyim, çalışmaya başlamalıyım, kendi güvencemi kendim sağlamalıyım.” Kızlarım da ne diyor? “Nasıl olsa babam var, nasıl olsa onun güvencesi var.” Yani orada ona tanınmış, onlara tanınmış bir ayrıcalık bana göre aslında onların zararına olmuş gibi geldi bana neredeyse.

Şimdi bunlar tartışılır, ben yeni bir tartışma konusu açmak için değil ama hani kotanın veya ayrıcalıkların kâr sağlayıp sağlamadığı da ayrıca tartışılabilir. Ama bir gerçek var ortada, o gerçek şu: Cumhuriyet Halk Partisi de farklı değil, diğer partiler de AK PARTİ iktidar partisi olduğu için özel vurgu yapmak istiyorum. Gerek AK PARTİ gerek AK PARTİ’nin lideri olan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan bu konuda çok net bir kararlılığa sahip. Bakınız, her ilde yönetimlerde daha çok kadın olsun, meclis üyelerinden daha çok kadın olsun. Biz ilk kez geçen dönemlerde... Ben de bu arada AK PARTİ’nin Seçim Koordinasyon Başkanlığı da yapıyorum, Genel Merkez Seçim Koordinasyon Merkezi Başkanlığı- daha önceki dönemlerde de Seçim İşleri Başkan Yardımcısı olarak çalışıyordum. Geçen dönemlerde yerel seçimde ilk kez parti el attı Genel Merkez olarak ve kadın meclis üyesi var mı, yok mu irdelemek üzere listeleri Ankara’ya çağırdı.

Yine bir başka anımdan bahsedeyim ben size, gerçekten böyle. Recep Tayyip Erdoğan’ın, Cumhurbaşkanımızın kararlılığı çok net, bizim de kararlılığımız ortada, el birliği içerisinde bu işi daha ileri noktalara taşımamız gerekir, halisane bir şekilde.

Son bir şey, Azra Kohen’le, o meşhur yazar, bir temasımız oldu açıkçası bir konuda. Kendisi bana dedi ki: “Ali İhsan Bey, benim hayatta 3 tane önceliğim var, bir 4’üncüsü yok: Kadın, annelik ve cumhuriyet.” Sıralaması değişik olabilir: Cumhuriyet, annelik, kadın. Bu 3’ünü kastetti söylerken. “Vallahi, bütün AK PARTİ’lilerin de benim de önceliklerimiz, ilk önce yaz deseler bunları yazarız gerçekten: Cumhuriyet, annelik, kadın. Bunlar bizim de önceliğimiz.” Neden önceliğimiz olduğunu tek tek anlatınca, bilmiyorum hakkına mı giriyorum: “Vallahi, ben AK PARTİ’yi böyle bilmiyordum.” dedi, kendisi de. “Hangi AK PARTİ’liye sorarsanız sorun, hangi milletvekiline sorarsanız sorun, bizim önceliğimizdir, cumhuriyet, kadın, annelik.” dedim. Dolayısıyla aslında bu konuda, en azından bu kadın konusunda ve cumhuriyet konusunda ve annelik konusunda da hemfikir olduğumuzu düşünüyorum ben açıkçası, yani bütün AK PARTİ’liler böyle derken.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Bir itirazımız var.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Peki, biz AK PARTİ’lileri kastediyorum. Hepimizin kafası net.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Bizim önceliğimiz cumhuriyet, kadın ve baba.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Çok güzel, tebrik ediyorum Yüceer ya korkmuştum açıkçası.

BAŞKAN – Birlik beraberlik ne güzel bir şeymiş, birbirimizi tamamladık.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Yani beni çok ters tarafa yatırdınız, çok iyi.

Ben uzatmayayım ve şöyle noktalayayım: Bu işler hepimizin önceliğidir. Vardığımız nokta elbette yeterli olmayabilir. Çok daha almamız gereken mesafe söz konusudur, biz de ona inanıyoruz, el birliği içerisinde daha iyi işler, daha güzel şeyler olacak, daha önemli noktalara bu işi inşallah vardtıracağız.

Bu temenniyle tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yavuz.

Az önceki konuşma birlik beraberliği sağlayabilmek, eksiklerimizi tamamlama noktasında güzel bir andı. Bunun tüm anlara yayılmasını dileyerek ben de Birleşmiş Milletlerden katılan, bugün sunum yapan UN Women Kadın Birimine, Parlamentolararası Birlikten aramıza katılan, Skype’den katılan Sayın Zeina Hilal’e ve İsvaç Büyükelçiliğinden katılan yetkililere çok teşekkür ederim.

Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterimiz Mehmet Ali Bey’e de özel bir teşekkürüm var, gerçekten Komisyonla ilgili çalışmalarda hiçbir zaman bizi geri çevirmiyor, hep işimizi kolaylaştırıyor. İşte bu faaliyetler de onların desteği ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi de gerçekten bizim heyecanla yapmak istediğimiz, Komisyonca yapmak istediğimiz çalışmalara hayır demiyor, imkânlarını zorlayarak destek veriyor. Güzel çalışmalar ortaya çıkıyor. Daha iyisi olabilir mi? Olabilir. Hep birlikte bunu yapacağız diyorum.

Gündemimizin maddelerini tamamladığımızdan dolayı toplantıyı kapatıyorum ve tekrar başka bir toplantıda görüşmek dileğiyle, Allah’a ısmarladık diyorum, iyi günler.

Kim söz istiyor?

BM KADIN TÜRKİYE DİREKTÖRÜ FULYA VEKİLOĞLU – Ben.

BAŞKAN - Fulya Hanım, buyurun.

Son söz Birleşmiş Milletlere...

BM KADIN TÜRKİYE DİREKTÖRÜ FULYA VEKİLOĞLU – Çok teşekkür ediyorum ben de.

Çok kısaca, kapanmadan önce, bugün sunduğumuz 2018 çalışma planı ayrıca “mail” yoluyla hepinize tek tek gönderildi. Eğer bu çalışma planına ilişkin görüş ve önerileriniz varsa, lütfen, bu gönderilen “mail”e yanıt verebilirseniz, biz de bir şekilde bu çalışma planının içine görüş ve önerilerinizi alalım. Bugün ayrıca yapılan görüş ve öneriler de tabii ki eminim Başkanımız tarafından ele alınacak ve değerlendirilecektir.

Ben bir tek konuda daha bir şey söylemek istiyorum, burada yapılan yorumlardan bir tanesi çok çok önemliydi. Buradaki her üyemiz, her Komisyon üyesi, milletvekilimiz, KEFEK’in ne kadar önemli olduğu konusunda vurgu yaptı, gerçekten de öyle. Mecliste bizim için böyle bir Komisyonun olması çok çok büyük bir fırsat ama aynı zamanda KEFEK’in Meclis içinde tanınabilirliği konusunda daha çok çalışma yapılması gerektiği söylendi. Bu konuda biz Birleşmiş Milletler olarak biraz elimiz kolumuz bağlı ama burada katılan her üye, her partiden olan milletvekiline de bence çok görev düşüyor, bu tanınırlıkta. Hep beraber bir çalışma yapalım, eğer bizim elimizden bir şey geliyorsa da lütfen bize söyleyin, biz de bu konuda destek olalım. Ama gerçekten Parlamento içinde, Meclis içinde KEFEK’in tanınabilir olması ve başvurulabilir bir merci hâline gelebilmesi çok çok önemli.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz çok teşekkür ederiz.

Tekrar başka bir toplantıda görüşmek üzere.

Sağ olun.

Kapanma saati: 17.22